

Universitätsbibliothek Paderborn

Adolescens Academicvs Svb Institvtione Salomonis

Musart, Charles

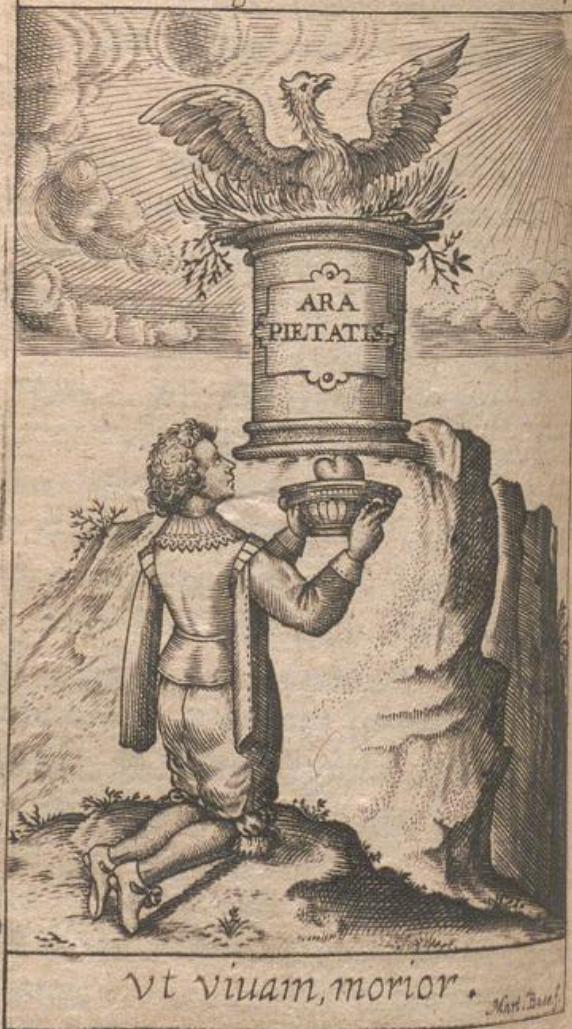
Dvaci, 1633

Cap. IV. Religio in Deum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49007](#)

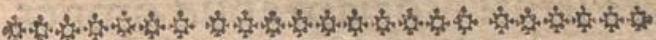
Religio in Deum.

19.

vt viuam, morior.

Mart. Buus.

SYMBOLI EXPLICATIO.

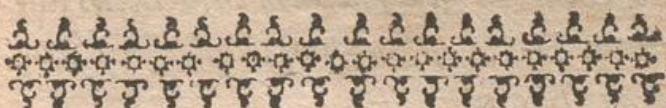
Religionis in Deum hoc
Emblema. Mons pro theatro
est, actor Phœnix. Specta;
pium hoc spectaculum est. a-
uis illa in montis vertice ad a-
ram pietatis, thure, casia, cin-
namomo, alijsque odoris stra-
mentis instructa, solisque ar-
dentioribus radijs exceptis vi-
tam Deo Naturæ authori im-
molat, sacrificula & victima.

Non caret suâ laude & præ-
mio tam insignis pietas: enim
verò è cinere quasi è tumulo
nouus, meliorque phœnix ex
surgit, qui tantam erga Deum
Religionem hominibus ipsis
commendet, spondeatque pa-
ri

ri virtuti gloriam apud omnes
posteros immortalem.

Agedum, nam & te decet,
mi Adolescens, in isto præser-
tim florido ætatis vere, Numi-
ni offerre hostiam Abelis, id
est, quod in tuo grege præstas
est atq; eximum, Cor, inquā,
nam hanc Deus à te victimam
deposcit, Fili, ait, præbe mihi
Cor tuum. Ei debes, & cui po-
tius? Ne comystam te esse volo,
thus adole, teq; tui, rerumque
omnium authori immola.

CA

CAPVT QVARTVM.

Religio in Deum.

M O N I T V M

A primis Annis Religiosè Deum
colito.

S A L O M O N.

*V*erò Deum time. Eccl. 5.

*Memento Creatoris tui
in diebus iuuentutis tuae,
antequam veniat tempus
afflictionis; & appropinquent anni,
de quibus dicas, non mihi placent.
Eccles. 12.*

*In omnibus vijs tuis cogita Domi-
num, & ipse diriget gressus tuos. Pro-
uerb. 3.*

Custodi

Custodi pedem tuum ingrediens domum Dei, dicit appropinqua, ut audiatur. Eccles. 4.

Justus, prior est accusator sui. Proverb. 18.

Sapientia immolauit victimas suas, miscuit vinum, dicit proposuit mensam suam. Venite, comedite panem meum, dicit bibite vinum, quod misericordia vobis. Proou. c. 9.

MENTIS SALOMONICA

INTERPRETATIO.

S. I.

Quid Religio, dicit quae eius laus.

Eadem virtutem quae hominem efficit pium Numinis cultorem, nos Religionem, θεοδέσμων Græci appellant, quasi Dei obseruantiam ac cultum: Religio. 4. c. 28. Institut. Hier. in c. S. Hieronymus sumptum esse ab eo Amos. VIII.

vinculo, quo arctissimè Deo religati obstringimur: cuius vinculi tam gordiani sunt nodi: ut exsoluere nunquam possimus. Licet autem habeat illa causas obligationum plurimas: tamen ad duo summatim capita videntur reuocari posse. Nam primùm cùm à Deo Opt. Max. acceperimus, vt homines essemus, omnia ea officia ei debemus, quæ benè instituti filij debent carissimis parentibus: deinde quòd ab eiusdem potentissimâ manu ita pendeamus: vt neque ea quæ in nos profudit beneficia, neque nos ipsi omnino ad momentum temporis sine ipso consistere possimus: ea præterea debemus, quæ obsequentissimi serui suis dominis debent. Atque hinc, quæ quantaque sit huius virtutis laus atque præstantia, elucet: versatur enim circa cultum Numinis, cùque suum honorem defert, cuius ipse Deus est unice amans & studiosus: ecquid, obsecro, excellentius agant homines in vita, quam ut verum Deum norint, & quibus decet religionibus colant? Religionem L. 6. in II.
S. Hieronym. viam regiam. S. Ambrosius initium intellectus, fundamentum omnium virtutum, S. Gregorius Nazianzen. pios homines non tam homines, quam Angelos. S. Hieronym. præ-

H h terea

L. 1. de of-
fic. c. 27.
Carmine
de hom.
externi vi-
litate E-
piph. pau-
læ.

2.2. q.8.

terea propè Martyres appellavit. Denique Theologorum Phœnix S. Thomas, in virtutum choro secundum Theologicas vni Religioni principatum tribuit: idque iure meritissimo: quod cum illa Deum proprius spectet, qui supremus est omnium finis, moralium virtutum censeri facile princeps debeat, quem dux sit atque quodammodo parent.

Porro ad Religionem seruandam tum sacræ literæ aliás sæpe, tum Salomon ipse hortantur; imò eius studium precipiunt. Nam ex Salomonis oraculo effatum est istud *Deum time: quanquā & eam legē iam antē rationi insculptam,* cum primū nasceremur, à natura ipsa accepimus, videmusque adhuc ita hominum generi altè impressam: ut nulla fuerit sitque natio, quæ non aliquod Numen ritibus, ac sacris coluerit: tra-
Et avit hoc argumentum ex oratoris Ro-
L. 3. diuin.
instit. c.
10.

manī sensu diuinè La&tantiū. Hoc, ait, eximū facit hominem, quod sibi dāsum si nosse diuina, cumque subiecisset ex Ciceronis sententia nullum esse animal præter hominem, quod habeat notitiam aliquam Dei, atque in ipsis hominibus nullam esse gentem tam feram, que non (etiam si ignoret qualem Deum haberi deceat)

deceat) tamen habendum sciāt, hēc
deinde adiungit. *Quid est cur Philosophi
disputent eō dirigidam esse mentem quō
vultus eretus est? Si enim nobis in cālum
spectandum est: ad nihil aliad utique quām
ob Religionem: si Religio tollitur nulla nobis
ratio cum calo. Itaque aut eo est spectandum,
aut procumbendum in terram; quō nimirūm
videmus esse projectas reliquas animantes.*
Quod ibi diuinè Lactantius, alibi haud
scio an non etiam diuiniūs prosequatur.

*Homo, inquit, ideo solus praeier ceteras ani- De Ira Dei
mantes rectus corpore ac statu factus est: vt C. 13.
ad contemplationem parentis sui exarsurus
esse videatur: ideo sermonem solus accepit
ac linguam cogitationis interpretem: vt
enarrare maiestatem Domini sui possit, po-
stremò ei cuncta subiecta sunt, ut factori ar-
tifici Deo ipse esset subiectus. Si ergo Deus,
hominem suum voluit esse cultorem, ideoque
illi tantum honoris attribuit: ut rerum om-
nium dominaretur; Utique & iustissimum
est Deum colere, qui tania prestiterit. Ro-
mæ olim superstitione quidem: sed ta-
men ad commendationem Religionis
appositi fontinalia celebrabantur. E- Causin.
rant ij dies festi, quibus ferta in fontes
projiciebant Romani, puteosque coro-
nabant: vt, quia ab illis perlucidos li-
quores ad restinguendam sitim accepe-
rant*

rant, ijsdem gratiam aliquam referre
velle viderentur: Commendabant eo
facto grati animi saltem significatio-
nem, in eos, qui erga nos benefici exti-
terint: ac si clarè dicerent, Aquam ha-
sisti, puteum corona. Quanta verò sunt
numero & magnitudine ea beneficia,
quæ à Dei Opt. Max. munificâ manu
accepisti, vi intelligas, mi Academicæ
Adolescens, atque facilius memoriam te-
nebas, En tibi diuinorum benefiorum
breue, sed locuples Alphabetum. Bene-
ficia Dei sunt,

*Anima ratione aliisque omnibus potentissi-
mè apprimè instructa.*

*Bonus Angelus vita ac morum custos, do-
ctor, tutelaris.*

Corpus sensibus suis, organisq; bellè ornatum.

Dinitia, certè quantum tibi sint satis.

*Eucharistia: quām verò diuinus ille anima-
tua cibus?*

*Fides, quā in Christianorum numerum ad-
dicitus.*

*Gratiā, quā etiam in Dei filium, hereditatē
adoptaris.*

*Habitus supernaturales, quibus ad bene-
gendum utaris.*

*Incarnatio filij Dei, quo munere nihil di-
nius dari potuit.*

Libritum sacri, tum pīj, quibus instruereris.

Maria

*Maria Virgo & Mater, quæ tibi Ianna
cæli effet.*

*Natura docta, Ingenium, Iudicium, memo-
ria, forma, vires.*

Occasiones tot ac tantæ rei iuæ bene gerendæ.

*Parentes, Praeceptores, Pædagogi à quibus
vnam & amores acciperes.*

*Quæstus meritorum, ad gratiæ & gloriae cu-
mulum.*

*Redemptio tui à seruitute tyrannicæ Peccati.
Mortis, Dæmonis.*

*Sacramenta quibus Deo nascereris, arma-
rerisq; ad luctam.*

*Tempus, quare una nihil aut rarius est, aut
carius.*

*Vita æterna, si modò cum Dei gratia eam
consequi velis.*

§. II.

*Religio maximè decet Adolescentiam,
& literarum studiosos.*

Quod si verò in omnem vitæ huma-
næ partem, quæ de Religionis vin-
culo differimus, aptè cadunt: multo
maxime in Adolescentiam: ideo enim
Iuuenes præsertim ita monet Salomon:
*Memento creatoris tui in diebus iuuentu-
tis iuæ, antequam veniat tempus afflictionis;*

Hh 3 & ap.

*& appropinquent anni, de quibus dias, non
michi placent. Scilicet ut verecundia, ita
Religio maximum quoddam est illius
etatis ornamentum: Adolescentemem-
nem plurimum commendare solemus
cui non modò genæ honesto pudore
purpurascant; sed oculi præterea, ora,
totusque corporis habitus pietatis flo-
rem quendam atque odorem intuenti
inspirent. Deinde si statim atque sensus
Lib. i. de infundi cœpere (quod à S. Ambroſio est
Offic. c. 17 obſeruatum) naturæ inductione vitam
amamus tanquam creatoris singulare
munus homini datum; par est profecto,
ut ab ipsis vnguiculis cultum hono-
remque ei deferre incipiamus, à quo esse
& vivere cœperimus. Denique est istud
primæ vñitatem tempus (quod Salomon
quoque significauit) ad officia pietatis
factum maximè, atque oportanum:
dum scilicet vegetus est animus, & ade
omnia, ad quæ se se applicuerit, impen-
sus atque ardens: nam cum anni tristio-
res, & displicētis tetricæque senectu-
tis incommoda successerint, neque di-
nina meditari, neque orare, neque alijs
Religionum partibus vacare licet: mul-
tis certè parum lubet. Quare fit ple-
rumque, ut qui in prima ætate minus
pij ac Religiosi aduersus Deum exte-
rint,*

rint, senes effecti, in pietatis etiam exercitationibus frigidi qui, animique torpentis, vltro elangescant: cum è contra qui in Adolescentia in pietatis studia exarserint, aut semel conceptum ardorem transferant in senectutem, aut aliquando sopitos illos ignes facile quasi cineribus decussis excitet. Quamobrem, matres & nutrices imprimis curare istud studiosè debent, ut ipsæ primas pietatis (ut ita dicam) guttas cum lacte pueris instillent, atque ut pueri quoque exsugere, atque imbibere vel in ipsis cunis assuescant. Addi istud hoc quoque debet, præ cæteris eos Adolescentes plus pietati operam ac studij collocare oportere, qui ad sapientiæ disciplinam animum iam conatumque applicuerint, siue quia impijs atque irreligiosis tam diuinum munus concedi nefas est, neque decet: siue quia sapientia non modò ad pietatem pertinet; sed etiam ipsa pietatis quoddam genus est. S. Augusti-

In Enchiridio c. 2.

num huius rei authorem habeo. *Sicut nemo* (ipsius verba sunt) à se ipso esse potest: *ita nemo à seipso sapiens esse potest: sed ab illo illustrante, de quo scriptum est. Omnis sapientia à Deo est, hominis autem sapientia pietas est: habes hoc in libro S. Iob. Nam ibi legitur, quod ipsa sapientia dixerit homi-*

C. 8. iuxta
70.

ni. Et eae pietas est sapientia Si autem queras
quam dixerit eo loco pietatem, distinctius
Græco reperies θεοδέσιαν, qui est cultus Dei.
Quam S. Augustini sententiam ve-
rissimam esse multorum locorum tem-
porumque usus luculenter comproba-
uit. Observatum siquidem est, eos fere
Iuuenes in scholis primas obtinere, qui
singulari in Deum pietate præstiterint,
plurimos mediocriter tantum à natura
donis instructos emergere tamen, at-
que per pietatis Templum, ad Sapien-
tiæ aram, honorumque summos Apices
graffari. Ingenia verò excelsa atque vi-
uacia, et si reliquæ Animi Dotes ad sint,
flaccescere plerumque, aut etiam humi-
ficere, nisi Pietas & Deuotio accesse-
rint.

§. III.

Partes Religionis quæ sunt.

Sed nunc quæ tandem partes actio-
nesque sunt pijs Adolescentis (Aca-
demici præsertim) expressè & sigilla-
tim persequamur. Verùm præcepta ad
Salomonis mentem accommodatè tra-
do, non libellum precatorium: itaque
precandi formulas hīc non inseram,
quod

quod sit istud ab instituto meo alienum: eas meus Academicus aut alibi facile reperiet, aut habebit separatim ad huius tractationis calcem si quid huiusmodi precationum visum erit, attexere. Nunc præcipere pietatis officia aggrediamur.

Mane primitiui fructus, imò rerum omnium primitiæ, Deo rerum omnium Authori iure olim diuino debebantur; parque foret illi eadem, uti sanctè debentur, ita religiose exsolui: nihil verò ipse tam impensè, vel optat vel depositit, quam ut primas saltem cuiusque diei cogitationes, affectionesq; offeramus, quæ negare sine grandi piaculo minimè possumus. Quare statim atque expurgiscetur Academicus Adolescens, mentem ab omni aliarum rerum curâ deuocatam transmittet in Deum; Signoque Crucis munitâ fronte abire in diuinæ laudes incipiet. Verum scio neque feret istud malus Dæmon; utque Diuinitatis est ambitiosissimus, cordis primitias præripere sataget: sperat enim si prior partem sibi vindicarit, facile se reliquum totius diei decerpturum. Audi quid hac de re B. Climachus senserit. *Est è spiritibus unus, qui precursor dicitur, qui nos è somno surgentes protinus excipit, primusq; nostrum*

nostrum cogitatum inquinare nititur: Tum
subiicit, quod te iam monere cōperam.
Da Domino primitias die i tuae: erit enim lo-
ta eius, qui prior occuparit. Iam ubi ē ita-
to te proripueris, aqua lustrali cinctus,
rectā ad Oratoriolum te conferes, fle-
xisque genibus, manibus iunctis, animo
in Deum p̄r̄sentem, oculis in piā mal-
quam imaginem dēfixis precabere. Deo
Opt. Max. gratias ages pro beneficijs,
præsertim noctis fœliciter transacta-
te, tuaque omnia ei offeres, propones
virtutis studium sectari, vitij grauioris,
cui es addic̄tus, fugam. Opem in id di-
uinam implorabis. Subiicies deinde alia
precationes, tum si plusculum in-
dulgere pietati voles, aliquantulum
præterea temporis tribues diuinarū re-
rum meditationi, *Quem in finē m̄ Deum n̄*
crearit? quibus vijs eo contendas? quām viles
sint res humanae? quām certa mors? quām
dies incertus? quām ratio reddenda? quid Cœ-
lum? quid Inferi? quid Eternitas? quām
quanta Christus egerit & passus suū tui canā;
quām propè Beata Virgo, reliquiḡ Cœlestes
sint insegnuti: quām tu longè absis; aliaque
eiusdem generis. Postremō oratione S.
Thomæ Aquinatis, aut aliā quāpiam ad-
uocabis ē cœlo increatam sapientiam:
atque tum tandem promptus atque ala-
cer

cer in literarium negotium incumbes.
Occurrent loci difficiles atque implica-
ti: figes in imaginem piam oculos, men-
tem in Deum, è Cælo lucem implora-
bis. Tum cubiculo egrediens Cruce te
prius & aquâ lustrali munies, breuissi-
mâque ad Deum, Angelum, aliosque
Diuos Tutelares oratione, rursus opem
diuinam implorabis, idemque ages, cùm
regredieris, neque studia resumes, quin
precatiunculâ S. Spiritus gratiam effla-
gitaueris: imò, si me audis, quoties Ho-
rologium ad horam vitæ tuæ fortassis
vltimam insonuerit, horæ malè tibi de-
lapsæ veniam, secuturæ vsum meliorem
à Deo petes: mentis citissimâ agitatio-
ne fieri istud potest, præsertim post-
quam assuēris: quid ni & semel saluta-
tionem Angelicam recites? cui pietati in
Virginem Leo X. & Paulus V. mille
dierum Indulgenciam concessere. quid
ni & subinde per interualla quasi ad
quandam animi respirationem, oratio-
nes quasdam & ardentissimas & breuis-
simas, è paratâ ad eum finem pharetrâ
depromas, & eiaculeris? *Religiosum*, in-
quies, non *Academicum* juuenem videris
instruere, quem continuò orare, non *Philo-*
sophari velis: Atqui ego saltē Christianum
me instruere existimabam. An
rerum

terum fidei Christianæ tam ignarus es,
vt nescias te in Cælum contendere o-
portere viâ non lubricâ modò, sed in
etiam Tartareis prædonibus infestâ,
vt nullo tempore, nullo loco, nisi diuinâ
ope fultus consistere queas? quid agat
homo, & imbecillis & inermis in tanto
salutis discrimine, in quo perijisse semel
Æternum est? Quid agat? nimis tamen quod
iam monebam & ipse hortatur Salo-
mon: *In omnibus vñstuis cogita Dominum,*
& ipse diriget gressus tuos. Verum quia
non tam Religiosus, quam Philosophus
esse amas, velim istud tibi persuadeas te
in literarum otio tantum consecutu-
rum quantum orando precandoq; Deo
diuinisque rebus indulseris. Quis Ma-
gno Aquinate aut in Philosophicis di-
sciplinis doctior, aut in Theologicis
Questionibus sublimior? Quis vñquam
eodem orationi addictior? Nunquam
ille se lectioni, aut scriptioni dedit, nisi
post orationem: in difficultatibus loco-
rum scripturæ ad orationem ieiunium
quoque adhibebat; quin etiam Sodali
suo Fratri Reginaldo dicere solebat:
quicquid sciret non tam studio aut la-
borè suo peperisse, quam diuinitus tra-
ditum per orationem accepisse. Ita igitur,
cùm in precandi studio Thomas

singu-

In vita
Sur. 7.
Mart.

singularis Phœnix esset, in eruditio-
nis laude sublimis Aquila euasit. Cùm Thom-
æ istius memini, venit quoque in men-
tem Thomæ alterius, qui non ita pri-
dem Romæ Philosophus pius sanè exti-
tit: Pietati enim se ita dederat, ut omnes
iphius actiones diuinum quidpiam sape-
rent; Inter Schedulas, quibus Logicus
in syllogismorum se formulis exerce-
bat, reperta est vna, quæ hoc Paradi-
gma, summæ Pietatis exemplar refere-
bat. *Omnis sempiterna vita, si fieri posset,*
sempiterno esset labore emenda: sed cœlestis
gloria est vita sempiterna: labore igitur, si
fieri posset, esset emenda sempiterno: ita non
magis Philosophiæ Thomas, quam pie-
tati studebat. Et placuit superis ista Phi-
losophandi ratio: nam Cœlestem Iuue-
nem Angelus, & Apostolus Thomas,
Diui ipsius Tutelares suauissimo suo
aspectu, iucundissimaque per pratorum
amœnitates inambulatione mitifice
aliquando à studijs grauioribus recrea-
runt.

In Alph.
Christi ex
lite. soc.

Tempus est ut domo egressi Tem-
plum, Religionis propriam ędem ingre-
diamur. Verū retinet in primò statim
limine pientissimus Salomon. *Custodi,*
inquit, pede tuum ingrediens domum Dei
& appropinqua, ut audias. Moysi propiūs

ad

ad montem accedenti: ut rubum prodigiosè nullo sui damno ardente co-
minus contueretur, à præsente Nume
Exod i c. 3 oraculum emissum. *Solue calceatum tuum de pedibus tuis: locus enim, in quo stas, unum sancta est.* Nefas igitur & piaculum vi-
deatur calceatum assisteret eò loci, ubi
præsens Numen, videndum se mortali
homini præberet. Quid quod etiam cum
Mahometani, nudis pedibus, veneratio-
nis ergo sacrilega sua delubra ingre-
diuntur? & ex Idololatris nonnulli, non-
ni si excalceati ad res sacras accedunt
& ne cum intelligunt Christiani maio-
rem à se reuerentiam in Templis præ-
senti Deo deferri oportere? Igitur mo-
destè primùm, corpore, animoque ad
pietatem compositis, religioso meo
plenus Templum ingredere: nam si cui
in Aulam Principum concessus est adi-
tus, ut primum limen attigerit, colligit
se se, sibi rebusque tractandis solùm in-
tentus: ut verò Regis Principumque
vultus atque ora conspexerit, mox ita
impallescit, ita omnibus cohores citat-
tibus, ut si fulmine repentinō percelle-
retur: at qui ædes sacræ Basilicæ sunt, &
augustissima Palatia: Vbi Deus est mo-
do singulari; vbi Christus in Euchari-
stia Sacramento cum amplissimo An-
gelorum

gelorum comitatu ac famulitio s̄istitur:
quā par est ibi reuerentia ass̄istere? Sed
pr̄ter decentiam corporis animique
sibi pr̄sentis attentionem, id maximē
faciendum: vt pedem nudes, calceum-
que abijcias, id est, adferas cor à prauis
affectionibus nudum ac liberum, alio-
qui solenne istud carmen occinetur.
Procul hinc, procul esto prophane; etiam
flagellis arcendi canes ab aditu adytis-
que Templorum. Heu me! quis enim si-
ne bile & lachrimis ferat eos, qui ad
Templa veniunt superbo pede, impu-
denti vultu, luxurianti vestium pompa
comptuli, polituli, animo etiam subinde
insolenti, & lasciuo: vt aut spectent, aut
spectentur: id est, vt dicata Diuino cul-
tui loca pro foris aut prostibulis ha-
beant, nundinentur pudicitiam, lenoci-
nentur, libidinentur? Heus tu! quid
h̄eres ad valvas, ad Templi limen? aut
ingredere, & aræ appropinqua, vt rem
Diuinam audias; vel omnino egredere.
Oculis hunc, illum, illam, hancq;ne im-
probe sagittas, & alios teque nefandè
vulneras. Sacrilegus es, abi; aut ab irato
Numine non è funiculis flagellum; sed
pice ardente facem time. Paulò leuius
sed tamen satis graniter peccat nonne-
mo aliis toto corpore bos, aut ad Co-
lunnam

lumnam cornutus astat, aut in scanno
procumbit: iam vno cubito innititur,
iam altero: iam hunc flectit poplitem,
iam illum, vtroque raro supplicat: di-
ceres vnum esse aliquem ex ijs satelliti-
bus, qui in Cayphæ Domo flexo uno
genu quasi venerabundi, Christum non
adorarunt, sed irriserunt; aut ex sodal-
tio eorum veteranum quempiam, qui
ad geniculantes atque inclinantes ac-
cubalistâ eiaculantur. Res non modo
ridicula in Templis: sed etiam impia.
Sunt qui oculos hinc inde euibrant, at-
que ceruices fœdum in modum contor-
quent; res minimas censore superciliosam
etiam muscas, atque atomos obseruant.
Quid cætera enarrem? orant perpârum,
& istud, quidquid est, obscurè obmu-
murando ita corrugatâ fronte & male
diuariato ore: plane ac si spinas essent,
aut crudas ficus. Alij libros interim
voluunt à loco & tempore alienissi-
mos, turpiculos enim dicere puduit.
Plurimis distrahitur in alia omnia ani-
mus, non dicam ad fœda & obscena:
sed tamen in nugas de Sphæristerio, de
pilis, de lusu, de nuncio, de pecunia, de
popina mens consilia aut suspiciones
agitat: nec desunt qui cum alijs nugas
tractent, &, ne quid sceleratus nomi-
nem,

nem, fabulas. At domus ista Dei est & orationis ; non forensum causarum, non nundinarum. Academicus meus Adolescens non ita ager, si mihi & Salomonis auscultat. In primo ingressu, sancti Bernardi exemplo alienas cogitationes iubebit consistere, dum redeat; vestem mentemque componet ad pietatem, aqua sacrâ se religiosè leuiter tinget : utroque genu posito, manibus iunctis, oculis ad Aram aut piam ad Imaginem, aut pium librum deflexis supplicabit. Accedet, si commodè potest, ad sacris operantem proprius, ut audiat. Vbi hæc paucis præscribenda: Peccatorum primò veniam enixè à Deo petes, quamdiu ad pedem Altaris consistet Sacerdos. tum certum finem sacrificio præstitues, vel Hæretorum Conuersionem, vel bonum quoduis aliud Reipub. aut Catholicæ Religionis, aut priuatum siue tuum, siue eorum, qui ad te pertinent. Cùm sacra Hostia adoranda proponetur Christum istic recognosces tam dira, duraque pro te olim passum, & demississimè adorabis: te, tuaque ei omnia commendabis. Sacerdote verò hostiam consumente, Sacramenti fidem veram, eius sumendi ardens desiderium, seruatoris tui in te

I i vche-

vchementissimum amorem excitabis.
Atque ita communicabis de sacrificio
saltēm spiritualiter. Reliquo tempore
dum res diuina agetur, alia pietatis pen-
sa exsolues, vt volueris: Satis mihi est
ista vel digito vno attigisse.

Mensa.

Epist. i.
ad Greg.
Theol.

Iam ne communis quidem men-
sa, religione apud Christianos vacare
debet. In signe huius officij est apud S.
Basilium documentum. Antequam, in-
quit, *corpus cibo reficiamus, preces conci-*
pienda sunt pro dignitate diuinorum mu-
rurum tum eorum, quæ in præsens nobis tri-
buit, tum eorum, quæ in posterum tribuentur.
Curatis corporibus rursum preces fiant: qui
bus & ob accepta beneficia gratias agamus,
& promissa nobis à Deo efflagitemus. Hunc
benedicendi gratiasque agendi morem
antiquissimum esse, constat ex S. Iustino
Philosophorum Christianorum Cory-
phæo insigni & prænobili Martyre, qui
istarum precationum formulas ad nos
vsque transmisit. Superuacaneum est
igitur istud pluribus monere: ac ne mo-
nuissem quidem, nisi compertum habe-
rem à leuiculis græculisque subinde
Adolescentibus, cùm præsertim extra
domum paternam in Academijs ver-
santur, illam Religionis partem negli-
gi, graui sane reprehensione omnium

prope

prope animantium, etiam ferarum: quæ
ijs à quibus cibos acceperunt, gratiam
quo possunt ritu, referunt. Soli enim
sunt Porci (verè Porci) quos videas,
nullà aut prece, aut redhibitione gratiæ
accedere ad epulas, & æquè inofficiosos
recedere.

Abit iam dies in altam noctem, vesper.
& tu diurnis curis studijsque fes-
sus, ad quietem properas. Placer; tamen
hic etiam mihi monendus es, mi Aca-
demice Adolescens, è trito quidem,
sed planè Christiano documento.

*Non prius in dulcē declinent lumina somnū
Quam prius exacta reputaueris acta diei.*

Ne diu in modo hæsites, facile erit
ad manum amissis, ad quam id exigas.
Solne Deo grates, pete lumen, discute mente.

Delicti veniam posce, recide malum.
Hoc facies efficacissimè actu contritio-
nis ex amore Dei super omnia. Subij-
cies alias quoque precatiunculas, pro ut
opportunum iudicabis: ita denique si-
gnum Crucis, aquæque lustralis sacro
tinctu munitus, ad quietem te compo-
nes. Curandum maximè ut in pia ali-
qua cogitatione indormiscas, mortis
præsertim, cuius somnus imago est:vn-
de & iuuerit ad lectum habere mortui
effigiem, quæ mentem magis feriat.

Li 2 certe

certe ex ferè dormientium & exp̄gētū
centium cogitationes recursant, quæ
postremæ in vigiliâ fuerint, quam in
rem facit, quod B. Climachus scripsit.

Gradu 36.

*Quoties, inquit, quietis causâ lectulo de-
buerimus, adueniens immundus Spiritus
iniquas ac sordidas cogitationes, velut spicula
quædam, iacula tur in nos: ut cùm per des-
diām ad orationem non exsurginus, neque
contra illum oculis arramur, in sordidis ob-
dormiscamus cognationibus, sordidaq; vi-
deamus somnia. Quare laudandus quo-
rundam ille fero ror, ut Rosarium B.V.
ad spondam lecti & aquæ lustralis val-
culum, flagellum, cilicium in promptu
semper habeant contra nocturnos illos
assultus: atque ut somnus identidem
noctu interrupitur, in orationem pro
mortuis, atque in suauissima pientissi-
maq; illa nomina prorumpant. IESUS
M A R I A. Quæ dixi, in dies singulos adhi-
benda sunt: quæ sequuntur diu saltē
differri non debent, Confessio peccato-
rum & sacra Communio.*

Confessio. Ac de Confessione quidem ad pecca-
torum expiationem diuinitus instituen-
dā aliquid præsensisse videtur Salomon;
Iustus, ait, prior accusator est sui. Quem lo-
cum de Sacramentali ad Sacerdotis au-
res accusatione grauissimi scriptores
accipiunt; inter quos eloquentiæ Chil-

C A P. IV.

501

stianæ fulmen ipse Chrysostomus, cùm
enim ex 70. interpretatione ita legisset: H. 20.
in Genes. c. 4.
*Iustus sui ipsius est accusator in principio ser-
monis, ita explicat. Dic tu iniquitates tuas
prior, non simpliciter dicit: dic tu iniquitates
tuas, sed adiecit, prior: hoc est, ne expectes te
arguentem, ne præstoleris Actorem, ipse præ-
ueni, & rape sermonis principium, ut accu-
satoris linguam obmulescere facias. In hu-
manis quidem iudicijs si quis hoc facheret &
ante accusatorem crima confiteretur,
quamvis apud humanissimum indicem, is
sententiam capitalem omnino in suum caput
accerferet; At misericordia Dei maior est,
Ineffabilis Bonitas & Clementia. Nam si
aduersarium nostrum præuerterimus, (Diabo-
lum dico, qui in die illa ob faciem nostram
stabit) & in presenti vita, antequam tri-
bunal ingrediamur, facinora confessi fueri-
mus, dicendiq; principium rapuerimus, no-
stri ipsorum facti accusatores, in tantam mi-
sericordiam pronocabimus Dominum: ut
non solum nobis donet liberari à peccatis, sed
etiam in iustorum Catalogo numerari.*

Placet ad Salomonicæ sententiæ maiorem lucem ex sancto Ambrosio etiam facem accendere, et si sensu non nihil diuerso. *Lupus*, inquit, *si prior hominem viderit, vocem illi eripit, & despicit eum tanquam victor vocis ablata.* Idem si se ab

Lib. 6.
hexa, c. 4.

homine praeuisum senserit, deponit ferociam,
& currere non potest. Tu nescis, quomodo
eripias virtutem aduersario, ut tanquam
praeuentus lupus effugere non possit, ut oculi
tuo mentis eius persidiam deprehendas; &
prior cursum uerborum eius impediatis, im-
pudentiam eius & acumen disputationis ob-
tundas: quod si ille te praeuenerit, vocem tibi
auferat. Hoc tibi mihi, Academice Ado-
lescentis, dictum puta. Rem proprius at-
tingamus: peccasti? id est, luculentam
animo plagam accepisti? adi spiritua-
lem medicum, qualem tibi superius de-
scripsi, fidenter & planè, integrèque
vulnus quantumuis sanie & factore
horridum aperit, & ad Sacerdotis aures
doloris, melioris propositi, optimæque
spei plenus depone. Non audeo, inquis;
at qui ausus es tamen Deo ipso spectan-
te facinus admittere: audetque etiam
nunc eo scelere contaminatissimus in
conspictu solis ac irati Numinis com-
parere; Fateri admissum crimen, non
vitio, sed virtuti vertere debes; non
probro, sed honori. Deinde puduisse
anteò oportuit, cum facinus designares,
aut patrares; præposterus, immo turpis,
nunc est tuus pudor. Ferunt Iuuenem e
domo infami egredientem cum præter-
euntem Socratem deprehendisset, mox

in

in conspectum Philosophi prodire mi-
nimè ausum resiliisse retiò postem, ne
videretur. Socratem accessisse, appre-
hensoque brachio extrahentem, dixisse
Iuueni rubore suffuso; ingressum te
fuisse siquidem pudeat, at ne pudeat.
Adolescens, ex infami loco egredi. Per-
gis verò tu mihi iterum istud obtrude-
re; *Certe non audeo, ac ne egredi qui-
dem*: hoc nimirum callidus & impius
Cacodæmon agit, ille animo tartareum
illum pudorem suffundit, & quod lupi
faciunt ouiculis, ne pastoris opem ba-
lando implorent, faucem tibi strangu-
lat, & ora, ne fateare, occludit. Quid
(hæ sunt ipsius astutiæ) istas turpitudi-
nes tuas impudens vel in aurem vomere
audebis, quarum vel te nunc memi-
nisse perpudet? quid confessarius de te
cogitabit? quid obijciet? quid expro-
brabit? hæccine fides, hoc toties pro-
missum iuratum, non recidam, non re-
labar? ea ille. Sed omnino Diabolicæ
sunt hæc artes, ideoque negligendæ.
Audi Chrysostomum. Deus pudorem de-
dit peccato, confessioni fiduciam: inuertit
rem Diabolus; & peccato fiduciam præbet,
confessioni pudorem. Quid ages? quid?
contrà tu, lupum istum falle, & ei gut-
tur vocemque strangula, ne te in die

Hom. 3.
de peni-
tentia.

II 4 olim

olim iudicij perditū sacrilegumq; accu-
set: erit serò, cùm pœnitere serio voles,
fortasse non poteris: si verò iam pecca-
tum liberè fatendo Dæmonem præuer-
tis, eum mutescere in iudicio facies; id
te scilicet paulò antè iterum Chryso-
stomus Ambrosiusq; monuere. Valere
hic quoque istud debet, accusationem
hanc apud prudentem, bonumq; Sa-
cerdorem (cuiusmodi non difficulter
vnum aliquem reperies) eam, inquam,
accusationem tuam non eò pertinere, ut
sicut in humanis iudicijs fieri solet, in
carceres primùm, in vincula, ac denique
in diram necem à carnifice pertrahatis,
sed ut à iudice pro potestate, quam à
supremo Principe accepit, absoluatis,
hæc enim est huius fori ac iudicij po-
strema formula. *Absoluo te.* Adhuc ta-
men horres, & pudorem, iam impu-
dens, toties obijciendo obtundis? sic
habe igitur, excarnificabunt te & neca-
bunt sordes tuæ, quas præ pudore in
conscientia retines, nisi stomachum ex-
oneres, & confitendo pus euomas. Pa-
det? quantum voles, guttur, & os fer-
reum occlude; non est via alia euadendi,
confiteri debes aut æternū perire. Pudet?
illæ, illæ, quas tam nequiter animo in-
fodis, & sigillo clausis vnius Sacerdotis
auribus

atribus occultas, toti olim mundo re-
uelabuntur turpitudinies tuæ, nisi iam
detegis. Næ, inquis, isti stimuli perfo-
diunt, & altè vulnerant. Igitur. Cras,
cras, ô Coruinam iterum stygij ven-
toris vocem? non times istud sancti
Gregorij fulmen? Qui pœnitenti veniam
ſpopondit, crastinum non promisit. Si virus,
ſi vulnus lethale acceperis, an Medicum,
aut Chirurgum, vel non vocas statim;
vel, si potes, ad eum non aduolas? peri-
culosa hic est mora. Quid si ardens ſcinti-
lla in lectuli plumas dilapsa fit, niſi
priùs extinxeris, indormire non audes:
audes peccato mortali nondum ex ani-
mis sublato, illâ inferorum ignium fa-
culâ nondum excussâ, etiam vnius no-
ctis quietem capere?

Sequitur Communio, quam Regis Commu-
Angelorum diuinissimam mensam ut nio.
frequens adeas, ipse (quod mirum est),
inuitat Salomon, imò ipsamet, quam
toto pectore hinc clamantem audire
poteris. diuina Sapientia ad Euangeli-
cam hanc Cœnationem vocat. Ac pri-
mùm pro triclinio Ecclesiam esse iubet,
pro mensâ ſacerrimæ Religionis Aram.
Atque prælusum quidem pridem fuit
huic epulo tot illis Mosaicæ legis figu-
ris atque umbris: at nunc post umbrati-
les

Iles illas mensas rem ipsam, Panem &
Vinum, sub speciebus, inquam Panis &
Vini edendum, bibendumque Corpus
Filij Dei, & Sanguinem exhibet: nam
eum Salomonis locum ad Eucharistiam
SS. PP. neque ij pauci, neque obscuri
referunt, Cyprianus, Chrysostomus,
Ambrosius alijque. Tum vero illa, qua
epulum apparauit, Sapientia, ad cœna-
tionem amicissimè inuitat; quis enim ad
tam diuinam mensam non inuitatus ac-
cedere auderet? *Venite (inquit) & com-
dite Panem meum, & bibite Vinum, quod
misi vobis.* Ne verò obscura cuiquam
sit ista inuitatio: misit Ancillas, aut (vi-
70. interpretantur) seruos suos: Ange-
los, Apostolos, Doctores, reliquos ver-
bi Diuini Præcones: ut omnes quidem,
qui modo genialem albamque vestem
induerint, in Cœnaculum conuocaret,
verùm paruulos præsertim & rerum,
scientiarumque adhuc rudes. Hæc enim
est illius vox, *Si quis est parvulus, veniat
ad me, & insipientibus locuta est, venite,
comedite, bibite.* Imperitos igitur, & (vii
S. Gregorius Magnus explicat) à Sa-
pientiae fastu minime turgidos adesse
illa præcipue ac nominatim iubet. Ni-
mirum huic Angelorum mensæ crebro
assidere deberent profecto omnes, at
erat,

L. 4. Mor.
§. 17.

etate, Sapientiāque minores facere id
debent & crebrius & ardentius. Quæ
enim duæ res magis ijs optandæ sunt,
vita longior, & maior eruditio, eas di-
gnâ Sacramenti huius frequentatione,
atque crebro, vsu facile consequentur.
Enim verò hic ille diuinus panis est
quem vitæ & intellectus ideò Sacræ li-
teræ nominant, quod non modò vitam
seruet, augeatque, sed ipsam præterea
multò efficacius quam arbor vitæ con-
ferat immortalitatem; intellectum verò
non modò illustret, sed ipsum (ut Ioël ^{Cap. 2.}
loquitur) Iustitiæ Doctorem, aut (ut
7o. hic iterum interpretantur) iustitiæ
escas in mentem quasi in stomachum
per modum cibi intromittat. Ministrat
huic, quod tractamus, argumento facem
Psalmistę Regij iste versus, *Filij tui sicut*
nouellæ Oliuarum in circuitu mensa, quo iu-
niiores Ecclesiæ filios & ob ætatem ad-
huc rudiores, nouellis oliuarum plan-
tationibus comparantur: nam Oliuæ,
quod alternitantur annis fructum fe-
rant, annosiores sunt, & tardius emo-
riuntur, eademque prudentiæ & sapien-
tiæ symbolum perhibent. Quam ob-
rem sapientes viros oliuarum frondi-
bus ac ramis olim prisci coronabant,
Palladiæque sapientiæ Deæ oleam con-
secra-

Psal. 127.

seclarunt. His igitur de causis, Adolescentis mi Academice, siquidem viuere & sapiens esse amas, frequentandam hanc tibi mensam esse, ut opinor, satis iam intelligis. At id etiam, nescio an non maiori de causâ facere debeas studiosius, quod imbellis, & ad prolapsum facilis in summo salutis periculo versere. Nam etsi omnem hominis aetatem tartarei hostes infestis praelijs adriantur, atque sollicitent: faciunt tamen & acriori difficultiore pugnæ genere in Adolescentia, ad quam minori negotio debellandam vident æratem ipsam, æratisque vitio ardente concupiscentiam, faces malevolas, machinasq; sibi subministrare. Quare eò tibi est magis prouidendum, ut ne solus sis, & ea armata tibi compares, quibus resistere saltem hostibus, & minimè vinci possis. Atqui Eucharistiæ Sacramento nihil ad hanc rem potest esse præsentius aut fortius.

Psal. 22.

Parasti, aiebat Propheta, in conspectu meo mensam, aduersus eos, qui tribulant me. Recte, nam si Deus non modò pro nobis, sed etiam in nobis, quis contra nos? Zachariæ istud fuit olim vaticinium. Quid bonum eius est? & quid pulchrum eius? nisi frumentum electorum, & vinum germinans virgines? quem locum 70. ita expli-

plicant. Si quid pulchrum Deus, et si quid
bonum eius, frumentum iuuenibus & vinum
boni odoris ad virgines. Atque hinc scili-
cet factum, ut initio nascentis Ecclesiae,
cum quotidianus Eucharistiae usus,
esusque esset; tot reperirentur & pueri
& puellæ, qui non modò virginitatem
atque vitæ innocentiam colerent; sed
pro ea etiam tuendâ vitam obijcerent, &
crudelissimas neces obire minimè refor-
midarent. Scilicet panis hic gladius est
Gedeonis, quo de Madianitis populus Iudie. c. 7.
Dei triumphat, Panis Angelorū, idem,
& (ut alij ex Hebræo legunt) Fortium.

Job aquilinorum pullorum ingenitam Cap. 36.
indolem commendans, *Pulli* (ait) *eius*
lambunt sanguinem. Aquilarum vnum
genus istud eit, de quo Aristoteles scri-
bit: pro potu sanguinem exsugit: Hinc
illis ad audendum prædandumque in-
gentes animi. Quid non faciet in ado-
lescentibus Christianis viuidior ille di-
uiniorque Christi sacer pro potu propè
quotidie haustus crux? Quare, ut san-
eti Gaudentij verbis hunc locum con-
cludam: *Contendite, pulli generosi, ad sa-*
Serm. ad
Neoph.
cram offam, in qua est vita; & ex cœlesti illo
cibo mica non cadat. Fuit olim vnum è re-
liquis diuinandi genus apud supersti-
tiosas gentes per Augurium: pullis
auium

510 P A R S IV.

auium fameliciis offula obijciebatur, illi
ad obiectam sibi escam prouolabant. Si
ita negligenter aut parùm studiosè, vi
aliquid in terram decideret tripodium,
aut terripauium erat infaustum, rei que
malè agendæ inauspicatum omen: si
verò ruentes ita audè sumerent; vt ni-
hil tamen ex ore in terram delaberetur,
negotium auspicato suscipi posse augu-
rabantur: ita Reipub. ac Religionis
Christianæ, tuoque ingenti bono fore
ominabimur, si ita crebrò, audè, ala-
criterque ad diuinam istam Ambrosiam
prouoles, vt nullam tamen istius cibi
partem, nullamque sacram communio-
nem sine fructu tibi excidere patiatur.
Atque ista de Religione, quæ Deo ipso
in se debetur dicta sint haec tenus. Restat
vt de ea, quæ illius causâ cœlitibus de-
betur pietate ac cultu verbulum atte-
xam: iij è cœlitum numero præcipui sunt
Patroni Tutelares, custos Angelus,
Dei Hominumque Virgo Parens Ma-
ria.

§.IV.

§. IV.

Religio in superos.

Quibus suæ est impensis orationis salutis cura, istud quoque est studium: aliquot sibi ut è cœlitum toto numero, diligenter certarum causarum rerumque apud Deum intercessores atque Patronos, quos adeant, salutent, eisdem negotia commendent, quoties tempus & res ipsæ postularint: hos ad virtutis cuiuspiam consecutionem, illos ad vitij extirpationem, quosdam pro felici obitu, adsciscant: tum certa, rataque pietatis officia in dies, hebdomadas, menses describant, quæ ad eorum cultum religiosissime exsoluant: ita tamen, ut Angelum tutelarem, & è cœlitibus eum, à quo in Baptismo nomen accepere, præ ceteris autem, Virginem, Dei ac suam parentem pro quotidiani aduocatis habeant, colantque. Ex tutelaribus Diuis illi Litaniam conficiunt; quotidie mane, aut in Missa, aut Vesperi pie recitant, adduntque oratiunculam quotidie particularem de B. V. ad Angelum custodem, ad Patronum, cuius nomen præ se ferunt, itemque ad eos, qui in desig-

512 P A R S I V.

designatis hebdomadæ diebus præcipuâ veneratione colendi veniunt: itaque præter cultum communem, eo die ad eorum honorem plusculum orant, vel bonum quodpiam opus deferunt. Cum vero festus Patroni aliquius dies inciderit, ieiunium præmittunt, aut saltem abstinentiam à cibo & potu solito maiorem. Ipso die festo vel alternam Missam audiunt, vel etiam confitentur, & communicant. Angelo custodi id est debet proprium, ut omni ferè loco, saepe numero saltem ad latus adesse, viadest reuera, & iam ad virtutem excitare, iam dehortari à vitijs præsens audiatur, nihilque animo committatur præsertim obscenum, quod merito offendere cum possit: illudque religiose præstetur, quod S. Bernardus piè monuit: *Cautè ambula, ut videlicet cui adsum Angelii sicut eis mandatum est, in omnibus vix tuis: in quoquis diversorio, in quovis angulo, Angelo tuo reverentiam habe.* Id ne andreas eo præsente, quod videntem non auderes? *quoties granissima cernitur uirginitatio, innoca custodiu tuum, ductorem tuum adiutorem tuum in oportunitatibus, in tribulatione inclama eum, & dic: Domini salua nos, perimus.* Ita non dubito, factabat diuinus iste vir, quemadmodum alijs

In Psalm.
qui habi-
tat.

alijs præscribebat. Verum primæ secundum Deum pietatis partes erga Deiparam Virginem excogitandæ & deferendæ erunt; ideo enim cultum eius SS. PP. & Doctores non Duliam ut reliquorum Sanctorum: sed per excellētiam Hyperduliam appellant, vt quam Deus ipse omnium maximè nobilitauit, Angeli ut Reginam suam prosecuti sunt, piissimi sapientissimique semper homines, præcipuo honore coluerunt, Maternitaris Dei titulo insignem, & meritis atque potestate omnibus puris creaturis longè antestantem singulari etiam nos officio prosequamur. Infinita sunt, quæ in hoc genere passim scribuntur, & hīc exaggerari cumulari que possint, nisi ex aliorum libris ea iam res esset notior, quam ut hīc iterum obtrudi debeat. Exemplorum quoque vis, Beneficiorumque apud Marianos cultores & clientes ab optima Matre collatorum tam immensa, vt plena vbiique prostent volumina, pleni Annales, atque historiæ. Non omittam tamen fortasse vulgò notam, singularem tamen certè S. Gerardi in Virgiñe colenda curam, atque studium. Is enim non contentus (vt Causini nostri hīc verbis utar) perpetuum Deiparenti Thymiana adole-

In symbolis.

K k re,

re, ita ad Mariæ nomen & inuocatio-
nem affectus erat, vt si quis reus clama-
Familiaribus sācti viri edoctus, venia ab
ipso peteret per nomen Matris Christi
mox obortis auditō nomine Matris mi-
sericordiæ piissimis lachrymis persuade-
retur & perinde ac si ipse reus esset, à re-
veniam peteret. Ipso authore ab Húga-
rica gente non pronunciatur nomen
ipsum Matris Dei, sed Dominam omnes
vocant: si autem fuerit à quopiam pro-
nunciatum nomen ipsius, statim flexis
genibus & demissis in terram capitibus
sese inclinant; atque idē eadem Hun-
garia à sancto suo Rege Stephano, S.
Mariæ familia appellata est: tam Pan-
nones Mariæ, iam veteri religionis in-
stituto sunt addicti. Porrò quenam ad
Marianū culū pertineant in R. P. Spi-
nelli, in Hortulo R. P. Francisci de la
Croix verè Mariano, & apud alios fu-
sus proposita explicataque facile repe-
ries. Ego ex omnibus breuem dumtaxat
Catalogum conficiam.

Angelicam salutationem piè s̄epius
recitato: ei, qui dūm horæ pulsus audi-
tur recitaret mille dierum Indulgentias
à Leone X. concessas, à Paulo V. confir-
matas supra diximus.

Rosarium nullo die intermittito:
Officium

Officium de Beata Virgine raro.

Sanctissimum Mariæ nomen reue-
renter pronuncia, scribe, audi.

Beate Virginis imaginem fer tecum
semper, habe in cubiculo, in libellis
precatorijs, &c, vbi cunque videris, ho-
nora.

Loca Virginis sacra peregrinorum ri-
tu, religiosè adi. Nihil eorum quæ con-
cedi fas sinit, ei nega, qui per Virginem
rogarit.

Per eius manus preces & vota tua
Deo offer, ita facilis impetrabis, quic-
quid è bono tuo petieris.

Sæpe de Virgine loquere, loquentes
libenter audi, eius cultui deditos ama,
& tibi adiunge.

Sodalitati Parthenicæ nomen dato;
& inscriptus, legibus exactè pareto.

Sabbathinos dies, per uigilia, & dies
Virginis festos præcipuo studio cole, ie-
junio, abstinentiâ saltem aliquâ, corpo-
ris afflictione, longiori prece, eleemosy-
nâ &c. Omnium verò maximè & qui-
dem studiosissimè, Virginis virtutes, &
ex earum choro speciatim animi corpo-
risque puritatem colito, imitator.

Duo alia quædā insignia Marianæ pie-
tatis officia alibi reperies: vnum est pro
felici obitu quotidie recitare Litanias

K k 2 Lau-

516 P A R S IV.
Lauretanæ cum oratione ad sanctum
Iosephum.

Alterum, sacrâ catenulâ B. V. ser-
uitio se mancipare.

§. V.

Exercitia Devotionis definita.

NVnc denique restat, ut quod capitis
huius caput est, ex ijs, quæ dixi,
decerpas, ini Adolescens, quæ accurate,
quasi ordinaria pensa pro Religionis
debito rependas: sed primò accurate ac
diligenter, non oscitanter, non quasi
aliud agendo, aut per transennam, &
ut dumtaxat præfunditus officio videare.
Deinde constanter atque fortiter non
eorum more, qui iam in via currunt,
iam hærent in angiportis: sed studio
continuo, atque contento: diligentiam
illam, atque constantiam, diuina tum
excellentia, tum perennis beneficentia
à te deposita. Postremò non langui-
dè, remissè, frigide (dedecet enim om-
nino) sed calide, feruenter, imò etiam
ardenter: uno verbo, deuotè. Nam eti
propriè deuotio ea sit virtus, qua nos
totos Deo obstringimus & consecra-
mus, ut olim pro salute populi Romani

vter-

vterque Decius Pater & Filius se vitam-
que suam Dijs deuouerunt, tamen re-
strictè, neque male , cum S. Thoma ^{2.2. q. 82}
^{art. 1.} Theologi per deuotionem intelligunt
actum Religionis, quo voluntas prom-
ptam & pararam se demonstrat, ad ea
exequenda, quæ ad diuinum cultum
pertinent, præsertim cum ea exsoluun-
tur cum sensu quodam, exteneritudine
colliquecentis affectus : quâ in parte
præstitit Abrahamus ille, qui iussus fi- ^{G e. c.}
lium suum vnigenitum tollere, & pa- ^{2.2.}
trio solo, & insciâ ac insalutatâ Matre
abductum offerre in Holocaustum, ne
quid præter cineres de tanta sobolis ac
posteritatis spe superesset, idque super
vnum montium , quem, ne quidem de
nomine significatum, Numen postea
demonstraret: de nocte, ne luce quidem
expectatâ consurgens, stravit ipsem
asylum suum, ligna ad sacrificij ignem
concidit, imponit, duorumque tantum
famililio comitatus, qui, quid ageretur
nesciret; abit tridui itinere, ac tandem
loco , quem Deus designârat cominus
prospecto, famulis consistere iussis, cum
filio strue lignorum onusto ipse ignem
gladiumque portans pergit, montem
ascendit, Aram extruit, ligna compo-
nit, Filium pro victima adducit, ligat,

Kk 3 & pro-

& prope immolat. Promptitudinis pa-
rendi, alacritatisque ac deuotæ festina-
tionis plena omnia, Filius vnigenitus,
intempestæ noctis iter, & acceleratio.
Parens idem & Sacerdos, idem Filius,
& Hostia: neque vlla vspiam mora
que tergiuersatio.

Spectant ad hanc deuotionis interio-
ris significationem in nostris sacris ac
ritibus apertio aut inclinatio capitis,
oculorum iam sublatio, iam demissio,
tensiones pectoris, genuum flexiones,
lachrymæ ac suspiria, aliaque sexcenta
eiusmodi, sine quibus Religio sartate
& retineri, conseruarique non potest.
Quod miror ne Ciceronem quidem la-
tuuisse, cum dixit, Sapientis esse Maiorum
instituta tueri, sacris, ceremonijsque re-
tinendis. Hanc in rebus sacris teneritu-
dinem, ad quam Adolescentum ætas est
mollior, sensit olim sanctus Augustinus
initio suæ ad Deum conuersionis, cum
in templo diuina audiret. ita enim de se
ipso scribit. Voces infinebant auribus
meis, & eliquabatur veritas tua in cor-
meum, & ex ea exspectuabat inde affectu
pietatis, & bene mihi erat cum eis. Verum
quia dum alia alijs neco, abeo in
immensum, hic ego abrumpo potius
quam finio.

OR

Lib. 2. de
diuinat.L. 9. Con-
fess. c. 6.

O R A T I O .

Pro Religione in Deum impetranda.

Vbes Deus meus, Bonitas & Maiestas
infinita, vt te amem, te colam: & nisi
faciam, minaris, & quidem cruciatus
perpetuos: an non satis magna pœna
est, si te non amem & colam? nam si tibi
seruire, regnare est, non seruire tibi ser-
uile, imo flagitiosum est. Si verò te ama-
re vita est, non amare te mors est, &
quidem mors æterna. O Deus meus, Pa-
ter meus & Dominus meus, probrum
istud mihi à te obijci nunquam audiam.
Si Pater, vbi Amor meus? Si Dominus,
vbi est honor meus? mihi cor esse nolo
nisi vt amem te, mihi non corpus,
non vitam opto; nisi vt colam te. A-
mem hīc te serio, serò licet, ô Bonitas
tam antiqua, & tam noua! hīc colam te,
Maiestas tam immensa & tam munifi-
ca, vt amem & colam in Cælis per in-
finita sæcula. Amen.

Kk 4 SYM-